

Мельник В. І., Лісецький В. О.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Мельник В. І.

Херсонський державний аграрно-економічний університет

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Київ, Херсон, Україна

ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Циркулярна економіка розглядається як сучасна концепція розвитку виробництва, що ґрунтується на раціоналізації використання ресурсів, мінімізації втрат та зменшенні антропогенного навантаження на навколишнє середовище. У вітчизняних умовах особливої актуальності ця модель набуває у сфері агропромислового комплексу, який є одним із ключових драйверів економіки України, проте характеризується значними обсягами відходів та супутніми екологічними ризиками.

На відміну від традиційної лінійної моделі «виробництво – споживання – відходи», концепція економіки замкнутого циклу орієнтується на створення замкнутих потоків матеріалів та енергії. Її впровадження у сільському господарстві зумовлюється необхідністю підвищення ресурсоефективності, запобігання утворенню відходів і формування передумов сталого розвитку.

У науковій літературі виокремлюють низку принципів, що становлять основу бізнес-моделей циркулярної економіки: **екодизайну, ремонтування й повторного використання, обміну ресурсами та продукцією, запобігання утворенню відходів.**

Сутність **принципу екодизайну** полягає у проектуванні продукції та технологій із урахуванням усіх етапів життєвого циклу з метою мінімізації екологічних втрат. У контексті аграрного сектору це означає розроблення техніки з підвищеним рівнем енергоефективності, застосування біорозкладних матеріалів та зменшення кількості відходів. Прикладом є діяльність ТОВ «Орій», яке з 2003 року займається виробництвом органо-мінеральних добрив на основі рослинних решток.

Підхід, що передбачає **ремонтування і повторне використання** забезпечує продовження строку експлуатації сільськогосподарської техніки, оптимізацію витрат виробників і зменшення потреби у виробництві нових машин. У цьому контексті показовою є діяльність компанії «АсконаАгро», яка спеціалізується на ремонті та модернізації техніки провідних світових брендів.

Моделі обміну ресурсами та продукцією передбачають кооперацію між агровиробниками на основі взаємного використання матеріалів, технологій, знань або готової продукції. Зокрема, ініціатива AgroHub сприяє інтеграції фермерських господарств для спільного використання ресурсів та зниження втрат.

Принцип **запобігання утворенню відходів** реалізується через технології переробки біомаси у добрива, біогаз або компост. Прикладом є проєкти GreenAgro, орієнтовані на перетворення органічних залишків сільськогосподарського виробництва у відновлювані ресурси.

Розвиток циркулярних практик в аграрному секторі України має значний потенціал, з огляду на вагомість агропромислового комплексу для національної економіки та глобальні тенденції щодо скорочення екологічного сліду виробництва. Водночас важливим чинником прискорення процесів трансформації виступає державна підтримка у формі цільових програм, грантових ініціатив і субсидій для підприємств, що впроваджують інноваційні технології замкнутого циклу.

Отже, інтеграція принципів циркулярної економіки в аграрному секторі України є стратегічно необхідним напрямом, що сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів, зменшенню обсягів відходів та посиленню конкурентоспроможності на світових ринках. Екодизайн, ремонтування і повторне використання техніки, моделі обміну та комплексна переробка органічних залишків є базовим інструментарієм реалізації цієї концепції у практиці вітчизняного сільськогосподарства.

Література

1. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2021 році. URL: <https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2023/01/Natsdopovid-2021-n.pdf>
2. AgroHub. URL: <https://agrohub.ua>
3. Виробництво біодобрив в Україні. URL: <http://ecoplant.ua/>
4. Гнап А., Кабанов О., Присяжнюк М., Гринько А. Басиста Я., Міронова Н. Огляд сучасної політики ЄС у сфері низьковуглецевої та циркулярної економіки. URL: <https://tapas.org.ua/wp-content/uploads/2024/02/Lurydychnyj-zvit.pdf>
5. Ремонт та відновлення запчастин для сільгосподарської техніки. URL: <https://task-agro.com.ua/>
6. Зелені практики, компостування, зелені ініціативи в країнах Європи URL: <https://zerowaste.org.ua/2023/06/22/kompostuvannya-v-krayinah-yevropy/>